

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ ЗУБЧИКА ОЛЕГА АНАТОЛІЙОВИЧА
«ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ
В ПЕРСПЕКТИВІ ПОЛІТИЧНОГО ЧАСУ
(ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ)»¹**

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5240-2020-17-28>

Мищак І.М.

д. іст. наук, професор,
завідувач науково-організаційного
відділу
Інститут законодавства Верховної Ради
України

Монографія доцента кафедри державного управління філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка Зубчика Олега Анатолійовича «Формування конкурентоспроможності держави в перспективі політичного часу (державно-управлінські аспекти)» є першим комплексним науковим дослідженням конкурентоспроможності держави в перспективі політичного часу у вітчизняній політичній науці, де конкурентоспроможність держави досліджується як аналітичний та політичний інструмент з урахуванням проблеми політичного часу.

Обрана автором проблема наукового дослідження є, без сумніву, актуальною, оскільки сучасна ситуація в Україні характеризується складністю та суперечливістю політичних процесів, що неминуче відображаються на результатах управлінських та економічних відносин, на добробуті українського народу, на рейтингах України в дослідженнях ефективності державного управління та суспільного розвитку.

Як наукову новизну варто відзначити комплексне узагальнене дослідження політичної та державно-управлінської складової частини формування конкурентоспроможності сучасної України, що актуально в умовах євроінтеграційних процесів України та впливу на українську державу процесів глобалізації.

Політичне визначення конкурентоспроможності дає Лісабонська стратегія, яка фіксує мету Європейського Союзу стати найбільш конкурентоспроможною та наукоємною економікою у світі, здатною до сталого еко-

номічного зростання. Автор зазначає, що без розвитку адміністративно-управлінських можливостей Української держави неможливе ефективно її реформування. Значною мірою досліджувана тема актуалізується ще й тим, що у великій кількості вітчизняних профільних досліджень розгляд конкурентоспроможності держави здійснюється крізь призму економіки, але поза увагою залишаються політичні та державно-управлінські аспекти.

Питання, які пов'язані з визначенням сутності конкурентоспроможності, політичної складової частини її забезпечення, є предметом гострих дискусій. Разом із тим у вітчизняній політичній науці відчувається дефіцит наукових досліджень, в яких предметом комплексного аналізу розглядалася конкурентоспроможність держави Україна в перспективі політичного часу.

Монографія складається зі вступу, чотирьох розділів, післямови та списку літератури. Читаючи текст, вже з викладеного в першому розділі матеріалу стає зрозумілим: авторський підхід до питання глибокий та ґрунтовний. Автор сформулював мету, визначив завдання, підібрав ефективні інструменти дослідження. У тексті дослідження представлено аналіз змісту понять «конкуренція», «конкурентоспроможність», «конкурентоспроможність держави», «державне управління конкурентоспроможністю», «формування конкурентоспроможності держави в перспективі політичного часу», запропоновано власну інтерпретацію визначення поняття «конкурен-

¹ Зубчик О.А. Формування конкурентоспроможності держави у перспективі політичного часу (державно-управлінські аспекти) : монографія. Київ : ТОВ «Поліграф плюс», 2019. 408 с.

тоспроможність держави» та обґрунтовано, що ключове значення для формування конкурентоспроможності держави в перспективі політичного часу має процес створення, розвитку й утримання конкурентних переваг саме як сукупності політичних, державно-управлінських, економічних, соціальних, культурних чинників.

Автором доведено, що особливостями посилення та послаблення конкурентоспроможності держави в умовах політичних змін є політична конкуренція, узагальнено положення про формування конкурентоспроможності України в сучасних умовах політичних змін, яке відбувається стихійно, доведено, що відсутні чіткі цілі державної національної та галузевих політик формування конкурентоспроможності, відсутня політична консолідація в середовищі парламентських політичних партій стосовно пріоритетності завдань та інструментів забезпечення конкурентоспроможності.

Варто відзначити, що авторське бачення способів удосконалення формування конкурентоспроможності держави в перспективі політичного часу суттєво відрізняє її від робіт, присвячених проблемам з'ясування сутності економічних аспектів конкурентоспроможності держави та чинникам, які впливають на її забезпечення. Зокрема, автор дає чіткі рекомендації, як мінімізувати негативні наслідки та зробити максимально корисними позитивні, враховуючи політичну та державно-управлінську складові частини цієї проблеми.

Загалом, після прочитання тексту можна зробити висновки, що час від часу автор робить певні відступи від основної лінії теми параграфів, але, разом із тим це лише підтверджує його бачення потреби не оминати надалі суміжні проблеми, які обов'язково мають бути досліджені комплексно.

Розглянувши моделі дослідження конкурентоспроможності держави, автор визначив, що вони містять як суб'єктивні, так і об'єктивні

складові частини. Щоб визначити конкурентоспроможність держави, слід врахувати низку таких факторів, як концептуальні національний та регіональний аспекти, політична стабільність, чинники трансформації суспільства, внутрішній економічний потенціал, зовнішньоекономічні зв'язки, державне регулювання (ступінь втручання в економіку держави), кредитно-фінансова система, інфраструктура, система менеджменту, науково-технічний потенціал, людський капітал, трудові ресурси та адміністративна ефективність. У цьому зв'язку автор наголосив, що слід застосувати такий метод, як факторний аналіз, який він детально розкрив, судячи з викладеного в монографії матеріалу.

На особливу увагу заслуговує обґрунтування положення про об'єктивну необхідність прискорення інтеграції України у світове співтовариство як провідний політичний фактор підвищення її конкурентоспроможності. Водночас є низка питань, пов'язаних з інтеграцією щодо конкурентоспроможності окремих галузей виробництва.

У монографії розвинута аргументація переваг та визначено недоліки вступу України до Світової організації торгівлі як політичного інструменту. Проте в цьому параграфі не вказано, як саме можна їм протидіяти найефективніше. Також, на нашу думку, поза належною увагою в монографії залишилися питання ролі розвитку комунікативних аспектів політичного та державного управління. Зрештою, ці питання не є основними, тому наведені зауваження не применшують ролі проведеного дослідження й можливості рекомендувати монографію Зубчика О. А. «Формування конкурентоспроможності держави в перспективі політичного часу (державно-управлінські аспекти)» до прочитання науковій спільноті та усім, хто цікавиться проблемами формування конкурентоспроможності держави.